Työ- ja elinkeinoministeriö
Työelämä- ja markkinaosasto
Nvm. Liisa Huhtala

Muistio
19.9.2016

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Hallituksen esitys HE 87/2016 vp eduskunnalle laiksi yhdistetyn patenttituomioistuimen paikallisjaostosta Suomessa

Esityksen sisältö

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole huomauttamista esityksen sisältöön.

Lailla mahdollistettaisiin yhdistetyn patenttituomioistuimen ensimmäisen asteen paikallisjaoston perustaminen Suomeen ja säädettäisiin jaostossa käytettävistä oikeudenkäyntikielistä.

Lain hyväksyminen mahdollistaisi sen, että Suomi tekee pyynnön jaoston perustamisesta yhdistetyn patenttituomioistuimen hallintokomitealle sopimuksen väliaikaisen soveltamisen käynnistyessä. Vaikka tällä hetkellä näyttää todennäköiseltä, että sopimuksen voimaantulo viivästyy, ministeriö pitää tärkeänä, että laki hyväksyttäisiin osana Suomen päätöstä olla järjestelmässä mukana sen voimaantulosta alkaen.

Lain voimaantulosta säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella samalla tavoin kun muiden voimaansaattamiseen liittyvien lakien voimaantulosta.

Esityksen tausta

Hallituksen esitys on osa eurooppalaisen patenttijärjestelmäuudistuksen voimaansaattamista Suomessa. Suomi on mukana yhtenäispatenttijärjestelmää koskevassa tiiviimmässä yhteistyössä ja eduskunnan hyväksymisen jälkeen, ratifioinut yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 19.1.2016.

Uudistusta koskevien neuvottelujen aikana Suomi on pitänyt tärkeänä, että jokaisella jäsenvaltiolla on halutessaan mahdollisuus perustaa paikallisjaosto. Sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen ja arvioitaessa Suomen liittymistä järjestelmään, Suomessa sijaitsevan jaoston perustamista pidettiin tärkeänä. Se nähtiin yhtenä osana kansallisten IPR-palveluiden kokonaisuutta. Paikallisjaoston perustamisen merkitystä käsiteltiin sopimuksen hyväksymistä koskevan hallituksen esityksen perusteluissa (HE 45/2015 vp) ja jaoston perustamista tuettiin laajasti hallituksen esityksen eduskuntakäsittelyn yhteydessä.

Patenttijärjestelmäuudistuksen voimaantulo

Patenttijärjestelmäuudistuksen voimaantulo on sidottu yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen voimaantuloon. Yhtenäispatenttijärjestelmä ei siis tule voimaan ennen kuin yhdistetty patenttituomioistuin on käynnistänyt toimintansa.

Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus tulee voimaan neljä kuukautta sen jälkeen kun 13 sopimusjäsenvaltiota on ratifioinut sopimuksen. Tällä hetkellä sopimuksen on ratifioinut 10 sopimusjäsenvaltiota (AT, FR, SE, BE, DK, MT, LU, PT, FI ja BG). Sopimuksen voimaantulo vaatii lisäksi, että ratifioijien joukossa ovat ne kolme sopimusjäsenvaltiota, joissa oli voimassa suurin määrä eurooppapatentteja sopimuksen allekirjoittamisvuotta edeltävänä vuonna, eli vuonna 2012. Nämä kolme valtiota ovat Saksa, Ranska ja Yhdistynyt kuningaskunta.

Yhdistyneen kuningaskunnan EU-eroa koskevan kansanäänestyksen tulos on käynnistänyt keskustelun tulevan EU-eron vaikutuksista patenttijärjestelmän voimaantuloon. Tällä hetkellä tehdään arvioita siitä, miten järjestelmän voimaantulo voidaan varmistaa ilman pitkää viivästystä. Järjestelmän voimaantulon teknistä valmistelua kuten tuomareiden nimittämismenettelyä jatketaan aiemmin sovitun aikataulun mukaisesti. Valmisteluaikataulun mukaan sopimuksen väliaikainen soveltaminen alkaisi marraskuussa 2016 ja sopimus tulisi voimaan toukokuussa 2017. Voimaantulo tulee kuitenkin tämän hetken arvion mukaan viivästymään. Tiettyjä järjestelmään liittyviä päätöksiä tulee tarkastella uudelleen ja riippuen sopimuksen soveltamista koskevista ratkaisuista, sopimuksen tai sen liitteiden täsmentäminen voi olla tarpeen.

Yhdistynyt kuningaskunta tulee EU-eron jälkeen edelleen olemaan osa Euroopan patenttisopimukseen (EPC) perustuvaa eurooppapatenttijärjestelmää. Suomalaiset yritykset pystyvät jatkossakin suojaamaan keksintönsä Yhdistyneessä kuningaskunnassa samalla tavalla kuin tällä hetkellä. Yhdistynyt kuningaskunta ei kuitenkaan EU-eron jälkeen voine olla mukana yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyssä sopimuksessa, johon voivat Unionin tuomioistuimen linjauksen mukaisesti osallistua vain EU-jäsenvaltiot. Lisäksi EU-asetuksiin perustuvat yhtenäispatentit eivät tämän hetken arvion mukaan tule olemaan voimassa Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Näin ollen patentinhaltijan on Euroopan patenttiviraston myönteisen päätöksen jälkeen saatettava eurooppapatentti erikseen voimaan Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja patenttia koskevat riidat ratkaistaan kansallisessa tuomioistuimessa.